

Людмила Шостак

ЕКСПЕРТИЗА ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ

Методичні рекомендації до практичних занять

Луцьк – 2023

УДК 657.1 (072)
Ш 69

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол №10 від 21.06.2023 р.)

Рецензент:

Стащук О. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів факультету економіки та управління Волинського національного університету імені Лесі Українки

Шостак Л.В.

Ш-69 Експертиза товарів та послуг : Методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 83 с.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, у галузі знань 07«Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства».

УДК 658
© Шостак Л.В., 2023
© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2023

ВСТУП

Освітній компонент «Експертиза товарів і послуг» є *обов'язковою* складовою навчального плану підготовки фахівців галузі знань 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Студенти отримують теоретичні знання щодо сутності експертизи продукції чи послуг, засади та принципи проведення окремих видів експертизи, залежно від виду товару чи послуги. Тому запропонований курс є важливим для формування висококваліфікованого фахівця у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких здобувач набуде в результаті вивчення дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, проведення досліджень та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності

ФК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності.

Програмні результати

ПРН2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.

ПРН5. Вміти професійно, в повному обсязі з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

ПРН6. Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність.

ПРН8. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «ЕКСПЕРТИЗА ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ»

Денна форма

Назви змістових модулів і тем	Формування компетентностей та програмних результатів навчання			Кількість годин					*Форма контролю / Бали**	
				Усього	У тому числі					
	ЗК	ФК	ПРН		о	лк	пр	ср		к
<i>Змістовий модуль 1. Основи експертизи товарів і послуг</i>										
Тема 1. Суть професійної експертизи товарів і послуг	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5	12	2	2	6	2	ДС,Т,РЗ / 4	
Тема 2. Організація і технологія проведення експертизи товарів і послуг	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН6	12	2	2	6	2	ДС,Т,РЗ / 4 бали	
Тема 3. Експертиза в торгівельній діяльності та сфері послуг	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	12	2	2	6	2	ДС,Т,РЗ / 4 бали	
Тема 4. Експертиза непродовольчих товарів	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	10	2	2	6	-	ДС,Т,РЗ / 4 бали	
Разом за модулем 1				46	8	8	24	6	12 балів	
<i>Змістовий модуль 2. Практичні аспекти експертизи товарів і послуг</i>										
Тема 5. Екологічна експертиза товарів: форми і види, порядок проведення	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	11	2	2	7	-	ДС,Т, РМГ / 4 бали	
Тема 6. Ветеринарно-санітарна експертиза сировини і харчових продуктів	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	11	2	2	7	-	ДС,Т,РЗ / 4 бали	
Тема 7. Стандартизація і сертифікація товарів та послуг	ЗК6	ФК2	ПРН8	11	2	2	7	-	ДС,Т,РЗ / 4 бали	
Тема 8. Товарознавчі експертизи за призначенням слідчих органів	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	11	2	2	7	-	ДС,Т, РМГ / 4 бали	
Тема 9. Митна експертиза товарів	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	13	2	2	9	-	ДС,Т,РЗ / 4 бали	
Тема 10. Ідентифікація та фальсифікація товарів і послуг	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	17	2	2	11	2	Т, П, РЗ / 4 бали	
Разом за модулем 2				74	12	12	48	2	28 балів	
Види підсумкових робіт									60 балів	
Модульна контрольна робота 1									МКР / 30 балів	
Модульна контрольна робота 2									МКР / 30 балів	
Всього годин / Балів				120	20	20	72	8	100	

Заочна форма

Назви змістових модулів і тем	Формування компетентностей та програмних	Кількість годин	*Форма контрол
-------------------------------	--	-----------------	----------------

	результатів навчання			Усього	У тому числі				ю / Бали**
	ЗК	ФК	ПРН		лк	пр	ср	к	
<i>Змістовий модуль 1. Основи експертизи товарів і послуг</i>									
Тема 1. Суть професійної експертизи товарів і послуг	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5	11	1	1	7	2	ДС,Т,РЗ / 4
Тема 2. Організація і технологія проведення експертизи товарів і послуг	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН6	11	1	1	7	2	ДС,Т,РЗ / 4 бали
Тема 3. Експертиза в торгівельній діяльності та сфері послуг	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	11	1	1	7	2	ДС,Т,РЗ / 4 бали
Тема 4. Експертиза непродовольчих товарів	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	10	1	1	7	1	ДС,Т,РЗ / 4 бали
Разом за модулем 1				43	4	4	28	7	12 балів
<i>Змістовий модуль 2. Практичні аспекти експертизи товарів і послуг</i>									
Тема 5. Екологічна експертиза товарів: форми і види, порядок проведення	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	11	1	1	8	1	ДС,Т, РМГ / 4 бали
Тема 6. Ветеринарно-санітарна експертиза сировини і харчових продуктів	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	11	1	1	8	1	ДС,Т,РЗ / 4 бали
Тема 7. Стандартизація і сертифікація товарів та послуг	ЗК6	ФК2	ПРН8	11	1	1	8	1	ДС,Т,РЗ / 4 бали
Тема 8. Товарознавчі експертизи за призначенням слідчих органів	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	11	1	1	8	1	ДС,Т, РМГ / 4 бали
Тема 9. Митна експертиза товарів	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	16	1	2	12	1	ДС,Т,РЗ / 4 бали
Тема 10. Ідентифікація та фальсифікація товарів і послуг	ЗК6	ФК2	ПРН2 ПРН5 ПРН6 ПРН8	16	1	2	12	1	Т, П, РЗ / 4 бали
Разом за модулем 2				77	6	8	56	7	28 балів
Види підсумкових робіт									60 балів
Модульна контрольна робота 1									МКР / 30 балів
Модульна контрольна робота 2									МКР / 30 балів
Всього годин / Балів				120	10	12	84	14	100

Тема 1. Суть професійної експертизи товарів і послуг

- 1.1 Поняття, мета і завдання експертизи
- 1.2 Об'єкти та суб'єкти експертизи
- 1.3 Види експертизи

Перелік питань для опрацювання:

1. Товарознавча експертиза.
2. Основними характеристиками експертизи як виду діяльності.
3. Основні завдання експертизи.
4. Об'єкти та суб'єкти експертизи
5. Хто такі експерти?
6. Висновок експертизи
7. Види експертизи

Глосарій до теми:

Товарознавча експертиза – це дослідження якості (споживчих властивостей, нешкідливості, харчової цінності тощо), кількості та відповідності умовам нормативної документації, умовам договору (контракту) партії (або окремого) товару з поданням мотивованого, об'єктивного (незалежного), кваліфікованого висновку.

Об'єкт експертизи – це матеріальний носій інформації про факти, які складають зміст дослідження щодо експертизи.

Експерт – незалежний висококваліфікований спеціаліст, який має спеціальні знання, залучений зацікавленою або призначений посадовою особою для формування на основі теоретичних знань і практичного досвіду суджень за поставленими питаннями у формі експертного висновку.

Об'єктивність – полягає в попередженні чи усуненні суб'єктивізму під час проведення експертних оцінок.

Незалежність - експерт повинен бути незалежним від будь-яких зацікавлених в результатах експертизи сторін. Зацікавленою стороною в даному випадку можуть бути як виробники, так і продавці товарів, і споживачі.

Компетентність - забезпечується підготовкою експертів в певній сфері товарознавства і досвідом роботи з товаром.

Обов'язкова – що здійснюється за наявності конфліктної ситуації, та на основі якої виносять рішення посадові особи.

Добровільна – спрямована на розв'язання невизначеності, виконувана в ініціативному порядку на основі договорів.

Експертиза продовольчих та непродовольчих товарів - проводиться в основному тих випадках, коли між покупцем і постачальником виникла суперечка щодо якості товару. Така експертиза призначається за рішенням суду або у випадку, коли є звернення однієї зі сторін спору. Як правило експертизі підлягатимуть непродовольчі товари, а продовольчі товари стають об'єктом експертизи тільки в тих випадках, коли продається набір продуктів.

Автотоварознавча експертиза - об'єктом є транспортні засоби. Така експертиза проводиться з метою визначення ринкової або ліквідної вартості автомобіля або при скоєнні ДТП (для визначення заподіяної шкоди).

Експертиза споживчих товарів - проводиться з метою визначення якості споживчих товарів, які представлені на ринку. Така експертиза проводиться у випадках, коли виникає суперечка між продавцем і споживачем. Її проведення можливе як на підставі рішення суду, так і на прохання однієї зі сторін спору.

Меблева експертиза – проводиться у випадку, коли придбані недавно меблі ламаються.

Експертиза текстильних товарів - проводиться в основному з метою виявлення якісних характеристик текстильного товару, а також з метою визначення їх відповідності з діючими стандартами і вимогами.

Додаткова (при виявленні неповної або недостовірної інформації про об'єкт експертизи; експертиза за додатковими показниками).

Повторна - при виявленні додаткової інформації.

Контрольна - при виявленні необ'єктивності експертів; недостовірність, сумнівність результатів.

Інформаційна – досліджується та встановлюється відповідність інформації про товар з його фактичним станом.

Асортиментна – спрямована на встановлення групи, найменування, марки, сорту товару в товарній партії. В процесі експертизи встановлюється фактична відповідність асортименту партії товарів інформації, зазначеної в ТСД, специфікації, договорі поставки, договорі купівлі-продажу товару тощо.

Експертиза якості – досліджуються та оцінюються окремі чи всі показники безпечності та якості товарів для встановлення відповідності вимогам нормативних документів.

Експертиза кількості – перевірка відповідності кількості товарних одиниць, маси в партії або в частині партії до числового значення, що містять у ТСД або в пакувальному листі.

Експертиза комплектності – це оцінювання експертом наявності необхідних елементів комплекту та встановлення відповідності даних, зазначених у технічних документах.

Експертиза походження – дослідження, що передбачає підтвердження (заперечення) чи встановлення географічного місця (країни, регіону) та способу виготовлення товару.

Документальна експертиза – оцінка експертом товарознавчих характеристик товарів, заснована на інформації товаросупровідних, технологічних та інших документів.

Тестові завдання:

1. Експертиза означає:

- 1) дослідження;
- 2) оцінювання;
- 3) контролювання;
- 4) вимірювання.

2. Основною метою експертизи є :

- 1) дослідження рівня безпеки;

- 2) оцінювання ефективності діяльності;
  - 3) отримання достовірної інформації про об'єкт;
  - 4) отримання достовірної інформації про суб'єкт експертизи.
3. Встановити відповідність основних характеристик експертизи як виду діяльності є:

сутність	науково-практичне пізнання (дослідження) об'єкту експертизи
ситуація	невизначеність (протиріччя), ризик або конфлікт щодо об'єкту експертизи
суб'єкт	незалежний висококваліфікований експерт (група експертів)
підстава для проведення	призначення посадовою особою або замовлення зацікавлених осіб

4. До основних завдань експертизи товарів і послуг не відносять:
- 1) визначення належності товарів до класифікаційних категорій, які прийняті у виробничо-торговельній сфері;
  - 2) визначення характеристик об'єктів дослідження відповідно до вимог Українського класифікатора товарів зовнішньої економічної діяльності;
  - 3) визначення ступеня відповідності вимогам споживачів;
  - 4) визначення змін показників якості товарної продукції;
  - 5) визначення відповідності упакування і транспортування.
5. Ідентифікація об'єкта товарознавчої експертизи, тобто визначення приналежності конкретних екземплярів продукції або деякої кількості товарних одиниць одного типу (марки, моделі, сорту або виду) – це одне із завдань товарознавчої експертизи.
- 1) так;
  - 2) ні.
6. Встановлення фактів порушення господарської діяльності організації, що призвели до виробництва і продажу товарів неналежної якості – це одне із завдань експерта.
- 1) так;
  - 2) ні.
7. Матеріальний носій інформації про факти, які складають зміст дослідження щодо експертизи:
- 1) суб'єкт експертизи;
  - 2) об'єкт експертизи;
  - 3) замовник експертизи;
  - 4) експерт.
8. Незалежний висококваліфікований спеціаліст, який має спеціальні знання, залучений зацікавленою або призначений посадовою особою для формування на основі теоретичних знань і практичного досвіду суджень за поставленими питаннями у формі експертного висновку:
- 1) суб'єкт експертизи;
  - 2) об'єкт експертизи;
  - 3) замовник експертизи;
  - 4) експерт.
9. На сьогодні незалежні товарознавчі експертизи не здійснюють:

- 1) Торгово-промислова палата (ТПП) України та її регіональні центри;
- 2) Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів;
- 3) Санітарно-епідеміологічні установи Міністерства охорони здоров'я України;
- 4) Громадські установи, діяльність яких пов'язана з дослідженням громадської думки.

10. Правом на проведення експертизи можуть володіти експерти, що працюють в судових установах або мають спеціальні дозволи (ліцензію) на експертну діяльність:

- 1) так;
- 2) ні.

11. Юридичні особи, перш ніж стати експертами, повинні отримати статус кандидата в експерти:

- 1) так;
- 2) ні.

12. Експерт повинен бути незалежним від будь-яких зацікавлених в результатах експертизи сторін. Зацікавленою стороною в даному випадку можуть бути як виробники, так і продавці товарів, і споживачі:

- 1) об'єктивність;
- 2) незалежність;
- 3) компетентність;
- 4) системний підхід;
- 5) ефективності.

13. Встановити відповідність:

об'єктивність	полягає в попередженні чи усуненні суб'єктивізму під час проведення експертних оцінок
незалежність	експерт повинен бути незалежним від будь-яких зацікавлених в результатах експертизи сторін
компетентність	забезпечується підготовкою експертів в певній сфері товарознавства і досвідом роботи з товаром
системний підхід	узагальнення, угруповання і приведення в певну систему даних, необхідних для проведення експертизи
ефективності	остаточні результати товарної експертизи повинні сприяти раціональному використанню товару, організації оптимального руху товару і скороченню витрат сировини, матеріалів, електроенергії, витрат праці, а також матеріальних і товарних витрат
безпеки	Необхідно враховувати реальний або передбачуваний ступінь шкоди, яку наносять або можуть нанести надалі товари та пов'язані з ними торгові послуги життю, здоров'ю і майну споживачів, а також навколишньому середовищу

14. Принцип ..... покладений в основу екологічної експертизи, в завдання якої входить оцінка безпеки товарів для споживача і навколишнього середовища

- 1) об'єктивність;
- 2) незалежність;
- 3) компетентність;

- 4) системний підхід;
- 5) ефективності;
- 6) безпеки.

15. Експертиза, що спрямована на розв'язання невизначеності, виконується в ініціативному порядку на основі договорів:

- 1) повторна;
- 2) обов'язкова;
- 3) добровільна;
- 4) постійна.

1. Встановити відповідність:

експертиза продовольчих та непродовольчих товарів	проводиться в основному тих випадках, коли між покупцем і постачальником виникла суперечка щодо якості товару
автотоварознавча експертиза	об'єктом є транспортні засоби
експертиза споживчих товарів	проводиться з метою визначення якості споживчих товарів, які представлені на ринку
меблева експертиза	проводиться у випадку, коли придбані недавно меблі ламаються
експертиза текстильних товарів	проводиться в основному з метою виявлення якісних характеристик текстильного товару
інша експертиза	проведення експертизи хутряних виробів, ікон, предметів культури тощо
економічні	встановлення фактичного стану справ і обставин для правильного вирішення питання, що виникає в процесі правовідносин
контрактні	встановлення ступеню дотримання умов контракту/договору
страхові	оцінка заподіяного страхувальникові збитку у вартісному виразі з урахуванням втрати якості або фактичної кількості при настанні страхової події
банківські	визначення кількості, якості і орієнтовної вартості майна, що передається під заставу, з урахуванням рівня якості, сезонності, терміну служби
митні	встановлення ступеню дотримання чинного митного законодавства
судово-правові	дослідження, що проводиться експертом в порядку, передбаченому процесуальним законодавством для встановлення за матеріалами кримінальної або цивільної справи фактичних даних і обставин
консультаційні	констатація причин виникнення дефектів товару, пошкодженого під час маркування, транспортування зберігання, експлуатації тощо
споживчі	визначення якості товару, вживаного за призначенням, виявлення причин виникнення дефектів і/або відсотка зниження якості за наявністю дефектів
інформаційну	досліджується та встановлюється відповідність інформації про товар з його фактичним станом
асортиментну	спрямована на встановлення групи, найменування, марки, сорту товару в товарній партії
експертизу якості	досліджуються та оцінюються окремі чи всі показники безпечності та якості товарів для

	встановлення відповідності вимогам нормативних документів
експертизу кількості	перевірка відповідності кількості товарних одиниць, маси в партії або в частині партії до числового значення, що містять у ТСД або в пакувальному листі
експертизу комплектності	це оцінювання експертом наявності необхідних елементів комплекту та встановлення відповідності даних, зазначених у технічних документах
експертизу походження	дослідження, що передбачає підтвердження (заперечення) чи встановлення географічного місця (країни, регіону) та способу виготовлення товару
документальну експертизу	оцінка експертом товарознавчих характеристик товарів, заснована на інформації товаросупровідних, технологічних та інших документів

Тема 2. Організація та технологія проведення експертизи товарів та послуг

2.1 Етапи та порядок проведення експертизи

2.2 Класифікація і специфіка організації та проведення різних видів експертиз

2.3 Порядок проведення експертизи кількості товарів

2.4 Порядок проведення експертизи якості товарів

Перелік питань для опрацювання:

1. Етапи проведення експертизи.
2. Експертні компанії.
3. Основні характеристики товарознавчої експертизи.
4. Вибір зразків для експертизи.
5. Проведення експертизи.
6. Особливості формування висновків.
7. Специфіка організації та проведення різних видів експертиз.
8. Особливості проведення експертизи кількості.
9. Особливості проведення експертизи якості.
10. Порушення та покарання при здійсненні експертизи

Глосарій до теми:

Експертиза кількості товару — перевірка відповідності кількості товарних одиниць, маси у партії або в частині партії до числового значення, що міститься у товаросупроводжувальних документах або у пакувальному листі; традиційно

має місце при розходженні фактичної кількості товару з даними транспортних, супровідних, розрахункових документів чи маркірування.

Експертиза якості товару — перевірка відповідності показників якості товару до вимог, встановлених умовами угоди (контракту), нормативною документацією, а також до товарного зразка-еталона.

Експертиза комплектності товару — перевірка відповідності номенклатури окремих частин (виробів, деталей, вузлів), які у комплектності складають одиницю.

Експертиза споживчих властивостей товару — аналіз та оцінювання споживчих властивостей товару за допомогою експертних методів на основі результатів випробувань (перевірки).

Експертиза новизни товару — оцінювання найсуттєвіших споживчих властивостей товару за відповідною шкалою (ступенями) новизни.

Експертиза походження товару — передбачає підтвердження (заперечення) чи встановлення географічного місця виготовлення товару (країни, регіону) та способу виготовлення товару (кустарне, фабричне).

Експертиза нормативної бази на товар — аудит (перевірка) нормативної документації на товар.

Ідентифікація товару — встановлення видової назви товару, назви різновиду чи просто найменування товару.

Експертиза рівня якості товару та ступеня пониження рівня якості стосується різних стадій життєвого циклу товару: проектування, виготовлення, транспортування, зберігання, експлуатації.

Експертиза відповідності коду товару ТН ЗЕД передбачає глибоке знання відповідних Правил кодування, особливостей кодування виробів окремих товарних груп та досконалого знання об'єктів кодування (товарів).

Експертиза відповідності товару певній системі сертифікації — експертиза товару, що підлягає обов'язковій сертифікації, такого, що пройшов сертифікацію, вимогам цієї системи сертифікації здійснюється шляхом проведення лабораторних досліджень, обов'язкових для цієї системи сертифікації, показників властивостей товару та співставлення результатів цих лабораторних досліджень з вимогами нормативних документів, на яких базується відповідна система сертифікації.

Експертиза оптимальності структури асортименту — дослідження номенклатури асортименту на рівні споживчих комплексів, видів та різновидів товару з метою виявлення фактичного (передбачуваного) задоволення потреб споживачів.

Експертиза конкурентоспроможності товару полягає у формуванні номенклатури найсуттєвіших показників якості товару, їх подальшому оцінюванні та виведенні на основі отриманих оцінок інтегрованого показника конкурентоспроможності.

Експертиза кількості - оцінка кількісних характеристик товару експертами при неможливості застосування вимірювальних методів і необхідності підтвердження достовірності результатів вимірювань незалежною стороною.

Експертиза якості - це оцінка якісних характеристик товару експертами для встановлення відповідності вимогам нормативних документів.

Приймальна експертиза за якістю - це оцінка якості товарів експертами для підтвердження достовірності результатів під час приймання.

Органолептичний метод — визначення показників якості продукції, який здійснюється на основі аналізу сприйняття органів відчуттів, яким визначаються такі показники якості товару: зовнішній вигляд (колір, форма, консистенція та ін.), запах, смак, звук, сприйняття на дотик, наявність дефектів. Даний метод не виключає можливості використання технічних засобів (лупа, лінійка, ваги, мікроскоп, мікрофон, слухова трубка та ін.), які підвищують сприйнятливість та можливості органів відчуття.

Вимірювальний метод — метод визначення показників якості продукції, що здійснюється на основі технічних засобів вимірювання. За допомогою вимірювального методу визначають такі показники якості як маса виробу, сила струму, швидкість автомобіля та ін.

Вибіркова перевірка — перевірка, під час якої висновок роблять за результатами перевірки однієї або декількох вибірок з поширенням результатів експертизи на всю партію, що дозволяється у випадках, передбачених вимогами контрактів (договорів) і стандартами.

Суцільна перевірка — перевірка кожної одиниці продукції в партії.

Особиста відмітка (штамп або підпис) — на споживчі товари при узгодженні із замовником, якщо це можливо, не пошкоджуючи товарного вигляду виробів.

Особисте клеймо — на обладнання та на вироби з металу при узгодженні із замовником.

Тестові завдання:

1. На цьому етапі експерт вивчає документацію, встановлює метод проведення процедури, формує цілі і завдання, узгоджує їх із замовником, при необхідності вносить зміни, попереджає про них керівника організації:

- 1) вибір експертної компанії;
- 2) надання експерту товару для візуального огляду;
- 3) підготовка супровідної документації;
- 4) визначення з експертом цілей та завдання дослідження;
- 5) очікування результатів роботи зі зразками.

2. На цьому етапі вивчається вся документація, здійснюється її оцінка, аналіз на предмет достовірності відомостей:

- 1) підготовка супровідної документації;
- 2) визначення з експертом цілей та завдання дослідження;
- 3) очікування результатів роботи зі зразками;
- 4) проведення основної товарної експертизи;
- 5) отримання висновків.

3. Перевірка відповідності показників якості товару до вимог, встановлених умовами угоди (контракту), нормативною документацією, а також до товарного зразка-еталона:

- 1) експертиза кількості товару;
- 2) експертиза якості товару;
- 3) експертиза комплектності товару;
- 4) експертиза споживчих властивостей товару;
- 5) експертиза новизни товару;
- 6) експертиза відповідності коду товару ТН ЗЕД.

4. Для підвищення об'єктивності експертного висновку у такому дослідженні експерт використовує товарні каталоги та зразки-еталони товарів відомого походження:

- 1) експертиза якості товару;
- 2) експертиза новизни товару;
- 3) експертиза походження товару;
- 4) ідентифікація виду чи різновиду товару;
- 5) експертиза відповідності товару певній системі сертифікації.

5. Цей вид експертизи вимагає досконалого знання вимог нормативних документів щодо проектування, виготовлення конкретних видів, а також дефектів, які можуть виникати на різних стадіях життєвого циклу товару:

- 1) експертиза комплектності товару;
- 2) експертиза новизни товару;
- 3) експертиза походження товару;
- 4) експертиза рівня якості товару та ступеня його зниження;
- 5) експертиза конкурентоспроможності товару.

6. Даний вид експертизи органічно пов'язаний з експертизою споживчих властивостей товару і вимагає досконалого знання номенклатури та методів оцінювання споживчих властивостей:

- 1) експертиза кількості товару;
- 2) експертиза новизни товару;
- 3) експертиза походження товару;
- 4) експертиза оптимальності структури асортименту товарів;
- 5) експертиза конкурентоспроможності товару.

7. Експертиза кількості – це...

- 1) перевірка відповідності номенклатури окремих частин;
- 2) аналіз та оцінювання споживчих властивостей товару за допомогою експертних методів на основі результатів випробувань;
- 3) оцінювання найсуттєвіших споживчих властивостей товару за відповідною шкалою;
- 4) перевірка відповідності показників якості товару до вимог, встановлених умовами угоди;
- 5) є логічним завершенням експертизи оцінки рівня якості товару.

8. Визначення кількості товару в товарній партії та чи кількісних характеристик їхніх одиничних екземплярів чи комплексних пакувальних одиниць є:

- 1) метою проведення експертизи;
- 2) метою експертизи якості;
- 3) завданням проведення експертизи;
- 4) результатом проведення експертизи.

9. До відкриття транспортного засобу або транспортного обладнання експерт зобов'язаний:

- 1) звірити технічний та комерційний стан;
- 2) бути присутнім під час зняття пломби замовником;
- 3) визначити такий порядок вивантаження та підрахунок товарних місць;
- 4) звернути увагу на стан упаковки.

10. Оцінка якості товарів експертами для підтвердження достовірності результатів під час приймання:

- 1) експертиза якості;
- 2) приймальна експертиза за якістю;
- 3) експертиза кількості;
- 4) експертиза новизни товару;
- 5) експертиза походження товару.

11. Метод визначення показників якості продукції, що здійснюється на основі технічних засобів вимірювання:

- 1) органолептичний метод;
- 2) вимірювальний метод;
- 3) вибіркова перевірка;
- 4) суцільна перевірка.

12. Особисте клеймо — на споживчі товари при узгодженні із замовником, якщо це можливо, не пошкоджуючи товарного вигляду виробів:

- 1) так;
- 2) ні.

13. Особиста відмітка – це...

- 1) на обладнання та на вироби з металу при узгодженні із замовником;
- 2) на споживчі товари при узгодженні із замовником;
- 3) випробування з використанням руйнівних методів контролю;
- 4) випробування із застосуванням неруйнівних методів контролю.

14. Перевірка кожної одиниці продукції в партії - це...

- 1) вимірювальний метод;
- 2) вибіркова перевірка;
- 3) суцільна перевірка;
- 4) лабораторні випробування.

15. Встановити відповідності:

Органолептичний метод	визначення показників якості продукції, який здійснюється на основі аналізу сприйняття органів відчуттів
Вимірювальний метод	метод визначення показників якості продукції, що здійснюється на основі технічних засобів вимірювання
Вибіркова перевірка	перевірка, під час якої висновок роблять за результатами перевірки однієї або декількох вибірок з поширенням результатів експертизи на всю партію, що дозволяється у випадках, передбачених вимогами контрактів (договорів) і стандартами
Суцільна перевірка	перевірка кожної одиниці продукції в партії
Руйнівні випробування	випробування з використанням руйнівних методів контролю, під час яких може бути порушена придатність об'єкта до використання
Неруйнівні випробування	випробування із застосуванням неруйнівних методів контролю, які не порушують придатність об'єкта до використання

16. Лабораторні випробування проводяться тоді, коли контрактними (договірними) умовами або вимогами нормативно-технічної документації якість регламентується фізико-хімічними, фізико-механічними, медико-біологічними

та іншими показниками, які визначаються за допомогою лабораторних випробувань.

- 1) так;
- 2) ні.

17. У випадку виявлення невідповідності фактичної кількості товару в товарному місці з даними пакувальних листів або маркування на упаковці експерт попереджує замовника про необхідність збереження упаковки товарного місця, в якому була виявлена нестача, та товару, який знаходився в ньому

- 1) так;
- 2) ні.

18. Під час відкриття товарного місця експерт зобов'язаний зробити самостійно підрахунок товару за кожною асортиментною ознакою

- 1) так;
- 2) ні.

Тема 3. Експертиза в торговельній діяльності та сфері послуг

3.1 Експертиза товарних марок

3.2 Експертиза словесних торговельних марок

3.3 Сутність експертизи послуг

Перелік питань для опрацювання:

1. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг».
2. «Методичні рекомендації з окремих питань проведення експертизи заявки на знаки для товарів і послуг».
3. Сутність торговельної марки.
4. Експертиза словесних торговельних марок.
5. Торговельні марки, що являють собою колір (комбінацію кольорів).
6. Торговельні марки, які складаються з однієї літери, цифри, лінії, простої геометричної фігури, що не мають характерного графічного виконання.
7. Особливості експертизи послуг.
8. Експертиза житлово-комунальних послуг.
9. Експертиза побутових послуг.
10. Екологічна експертиза послуг/виконання робіт.
11. Експертиза якості ремонтних і будівельних робіт.

Глосарій до теми:

Експертне оцінювання якості послуг - сукупність операцій з вибору комплексних або одиничних характеристик послуг (робіт, виробів) щодо визначення їх справжніх значень, підтвердження експертами їх відповідності встановленим вимогам і товарній інформації.

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) України – одна з найбільших галузей економіки країни, яка має великий вплив на щоденне життя кожної людини та на ситуацію в країні загалом.

Під експертизою послуг розуміють компетентне дослідження точно сформульованого питання про якість та безпеку послуг їх відповідності певним нормам і стандартам. Експерти можуть бути фахівцями, вченими, які володіють спеціальними (професійними) знаннями, необхідними для вирішення питань, пов'язаних з дослідженням якості надання послуг.

Комплексна експертиза якості побутових послуг має на меті всебічне вивчення та оцінювання якості груп однотипних послуг, які надають серійно для масового споживання (ремонт взуття, швейних, хутряних, трикотажних, шкіряних виробів, побутових машин і приладів; ремонт і виготовлення меблів), її завдання орієнтують експертів на системний, комплексний підхід до аналізу об'єкта оцінювання, тобто на розгляд його з огляду на різноманітні потреби споживача й особливості його предметного оточення.

Оперативна експертиза якості побутових послуг ґрунтується на результатах комплексних експертиз, що дає змогу експертам скоротити строки експертних робіт, дотримуючись необхідної глибини та обґрунтованості експертних висновків.

Економічна експертиза побутових послуг. Завдання її полягає в дослідженні експертом на основі спеціальних знань у сфері економіки стану та обставин, що виникають у правових відносинах суб'єкта бізнесу і клієнта. Ґрунтується вона на економічному та інших методах аналізу, покликаних розкрити причини конфліктних ситуацій в господарських операціях, у технології надання (реалізації) послуг щодо їх якості, а також стосовно економічної діяльності підприємства побутового обслуговування.

Технологічна експертиза побутових послуг. Метою її є дослідження організації і технології надання послуг; виготовлення виробів (для матеріальних послуг); відповідності послуг (робіт, виробів) технологічним режимам і нормативам у кількісному та якісному вимірах.

Судово-правова експертиза побутових послуг. Здійснюють її експерти в передбаченому процесуальним законодавством порядку для встановлення за матеріалами кримінальної або цивільної справи фактичних даних та обставин.

Екологічна експертиза в Україні – вид науково-практичної діяльності уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань та об'єднань громадян, що ґрунтується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища, і спрямована на підготовку висновків про відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Експертиза якості ремонтних і будівельних робіт – це різновид експертизи, що передбачає проведення спеціального дослідження фахівцем, для з'ясування технічного стану будівлі після проведення робіт. Така експертиза проводиться згідно з законодавством з метою отримання інформації про якість виконаних робіт та безпечність експлуатації об'єкта, а також чи відповідає проведення будівництва об'єкта технічним нормам, проектній документації та кошторису проекту. Їхнє дотримання є обов'язковою умовою, що забезпечує безпеку будівельної діяльності.

Тестові завдання:

1. Позначення, за яким товари й послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб – це...

- 1) кодування;
- 2) штрих-кодування;
- 3) знак;
- 4) марка;
- 5) бренд.

2. До торговельних марок, які не мають розрізняльної здатності, не належать:

- 1) позначення, які складаються лише з однієї літери, цифри, лінії, простої геометричної фігури, що не мають характерного графічного виконання;
- 2) реалістичні зображення товарів, якщо вони заявляються на реєстрацію як знак для позначення цих товарів;
- 3) 3D зображення товарів, якщо вони заявляються на реєстрацію як знак для позначення цих товарів;
- 4) тривимірні об'єкти, форма яких обумовлена виключно функціональним призначенням, якщо такий об'єкт заявляється як знак;
- 5) загальноживані скорочення.

3. До торговельних марок, які не мають розрізняльної здатності, належать позначення, які протягом тривалого часу використовувалися в Україні кількома виробниками як знаки для товарів, що мають спільну якість або інші характеристики, та втратили розрізняльну здатність як індивідуальні знаки щодо таких товарів.

- 1) так;
- 2) ні.

4. До торговельних марок, які є оманливими або такими, що можуть ввести в оману щодо товарів, послуг або особи, яка виробляє товар чи надає послугу, належать позначення, які складаються лише з однієї літери, цифри, лінії, простої геометричної фігури, що не мають характерного графічного виконання.

- 1) так;
- 2) ні.

5. Встановити відповідності:

<p>У процесі проведення експертизи зазвичай ставляться такі питання:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • чи є позначення або його елементи описовими щодо властивостей або інших якісних характеристик товару чи характеру послуги; • чи оманливо описує позначення або його елементи, властивості чи інші якісні характеристики товару або характер послуги; • чи може потенційний споживач однозначно сприйняти, що позначення або його елементи є такими, що описують товар або послугу оманливо; • чи може позначення або його елементи викликати у потенційного споживача асоціативне уявлення про властивості чи інші якісні характеристики товару або характер послуги, а також чи є таке уявлення правдоподібним; • чи є зв'язок між позначенням або його елементами (географічною назвою або зображенням відомого місця, архітектурними об'єктами чи зображенням людини в
--	---

	національному костюмі певної країни) та місцезнаходженням виробника товарів або надавачем послуг.
До торговельних марок, які не мають розрізняльної здатності, належать такі:	<ul style="list-style-type: none"> • позначення, які складаються лише з однієї літери, цифри, лінії, простої геометричної фігури, що не мають характерного графічного виконання; • реалістичні зображення товарів, якщо вони заявляються на реєстрацію як знак для позначення цих товарів; • тривимірні об'єкти, форма яких обумовлена виключно функціональним призначенням, якщо такий об'єкт заявляється як знак; • загальноживані скорочення; • позначення, які протягом тривалого часу використовувалися в Україні кількома виробниками як знаки для товарів, що мають спільну якість або інші характеристики, та втратили розрізняльну здатність як індивідуальні знаки щодо таких товарів.
Фахівці з експертизи ЖКП повинні дати відповіді на такі питання:	<ul style="list-style-type: none"> • що є причинами втрат продукту (газу, води, електроенергії) на ділянці його проходження від постачальника до кінцевого споживача; • – на якій ділянці мережі виникають втрати постачального продукту; • – на кого повинна бути покладена відповідальність за втрату тепла (води, газу, електроенергії); • – чи може споживач перевірити або спростувати тарифи, що встановлюються постачальником на гаряче і холодне водопостачання, газопостачання, електропостачання та водовідведення.

6. Сукупність операцій з вибору комплексних або одиничних характеристик послуг (робіт, виробів) щодо визначення їх справжніх значень, підтвердження експертами їх відповідності встановленим вимогам і товарній інформації – це....

- 1) знак;
- 2) торгова марка;
- 3) експертне оцінювання якості послуг;
- 4) оцінювання якості послуг.

7. Передумовою експертних оцінювань послуг є:

- 1) аналіз;
- 2) моніторинг;
- 3) експертиза;
- 4) знання замірів;
- 5) взяття проб.

8. Передумовою для проведення комплексної експертизи є:

- 1) експертне оцінювання;
- 2) відсутність товарів-аналогів;
- 3) відсутність інформації;
- 4) наявність товарів-аналогів;
- 5) відсутність експертів.

9. У процесі експертизи якості послуг здебільшого використовують комплексну та проміжну експертизу на всіх етапах їх надання.

- 1) так;
- 2) ні.

10. ЖКГ – це...

- 1) житлово-комунальне господарство;
- 2) житлово-комунальне громадянство;
- 3) житлово-комерційне господарство;
- 4) житлово-кулінарне господарство.

11. Параметри комфорту, на основі яких оцінюється якість роботи підприємств ЖКГ:

- 1) чистота присадибних ділянок;
- 2) кількість дерев;
- 3) температура і вологість;
- 4) чистота фасадних вікон.

12. Компетентне дослідження точно сформульованого питання про якість та безпеку послуг їх відповідності певним нормам і стандартам:

- 1) експертиза продукції;
- 2) експертиза послуг;
- 3) експертиза товарів;
- 4) експертне оцінювання якості послуг.

13. Фахівці з експертизи ЖКП повинні дати відповіді на такі питання:

- 1) де взяти воду, газ, електроенергію;
- 2) на якій ділянці мережі виникають втрати постачального продукту;
- 3) хто компенсує втрату тепла (води, газу, електроенергії);
- 4) чому не прибрана прибудинкова територія.

14. Обсяг (кількість) не наданого комунального ресурсу розраховується виходячи з тарифів споживання комунальної послуги, кількості споживачів (для водопостачання, водовідведення, електропостачання та газопостачання) або загальної площі житлових приміщень (для опалення), а також часу не надання комунальної послуги.

- 1) так;
- 2) ні.

15. Щоб зафіксувати факт ненадання комунальних послуг або їхнє надання неналежної якості споживач повідомляє про це в...

- 1) службу газу;
- 2) поліцію;
- 3) аварійно-диспетчерську службу виконавця;
- 4) аварійно-диспетчерську службу споживача.

16. Витрати на проведення експертизи, ініційованої споживачем, несе...

- 1) замовник;
- 2) виконавець;
- 3) аварійно-диспетчерська служба;
- 4) ЖЕК.

17. Експертиза, яка має на меті всебічне вивчення та оцінювання якості груп однотипних послуг, які надають серійно для масового споживання (ремонт взуття, швейних, хутряних, трикотажних, шкіряних виробів, побутових машин і приладів; ремонт і виготовлення меблів), її завдання орієнтують експертів на системний, комплексний підхід до аналізу об'єкта оцінювання, тобто на розгляд його з огляду на різноманітні потреби споживача й особливості його предметного оточення:

- 1) комплексна експертиза якості побутових послуг;

- 2) оперативна експертиза якості побутових;
- 3) екологічна експертиза;
- 4) економічна експертиза побутових послуг.

18. Експертиза, яку здійснюють експерти в передбаченому процесуальним законодавством порядку для встановлення за матеріалами кримінальної або цивільної справи фактичних даних та обставин:

- 1) екологічна експертиза;
- 2) економічна експертиза побутових послуг;
- 3) технологічна експертиза побутових послуг;
- 4) судово-правова експертиза побутових послуг;

19. Вид науково-практичної діяльності уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань та об'єднань громадян, що ґрунтується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів:

- 1) екологічна експертиза послуг/виконання робіт;
- 2) технологічна експертиза побутових послуг;
- 3) експертиза побутових відходів;
- 4) економічна експертиза побутових відходів.

20. Різновид експертизи, що передбачає проведення спеціального дослідження фахівцем, для з'ясування технічного стану будівлі після проведення робіт:

- 1) екологічна експертиза послуг/виконання робіт;
- 2) комплексна експертиза якості побутових послуг;
- 3) експертиза якості ремонтних і будівельних робіт;
- 4) експертне оцінювання якості послуг.

Тема 4. Екологічна експертиза товарів: форми і види, порядок проведення

- 4.1 Мета, предмет, об'єкти і суб'єкти екологічної експертизи
- 4.2 Права та обов'язки експертів екологічної експертизи
- 4.3 Форми і види екологічної експертизи
- 4.4 Порядок проведення екологічної експертизи

Перелік питань для опрацювання:

1. Суть екологічної експертизи в Україні.
2. Основними завданнями екологічної експертизи є наступні.
3. Екологічна безпека.
4. Експерти державної екологічної експертизи.
5. Основні форми екологічної експертизи.
6. Види екологічної експертизи та їх види.
7. Громадські об'єднання, що здійснюють громадську екологічну експертизу.
8. Висновок громадської екологічної експертизи.

9. Порядок проведення екологічної експертизи.

10. Етапи проведення екологічної експертизи.

Глосарій до теми:

Екологія - наука, що вивчає взаємини тварин, рослин, мікроорганізмів між собою і навколишнім середовищем.

Екологічна експертиза в Україні - вид науково-практичної діяльності спеціально уповноважених державних органів, еколога-експертних формувань та об'єднань громадян, що базується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей, і спрямована на підготовку висновків про відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Екологічна експертиза - оцінка експертом шкідливих впливів, які надають товари на навколишнє середовище. Буває державної і громадської.

Тестові завдання:

1. Оцінка експертом шкідливих впливів, які надають товари на навколишнє середовище - це...

- 1) екологія;
- 2) екологічна експертиза в Україні;
- 3) екологічна експертиза;
- 4) мета екологічної експертизи.

2. Запобігання забруднення навколишнього середовища при споживанні (експлуатації) товарів, а також забезпечення безпечного середовища для людини – це...

- 1) екологія;
- 2) екологічна експертиза в Україні;
- 3) екологічна експертиза;
- 4) мета екологічної експертизи.

1. Еколога-соціальні, економічні, технічні, юридичні та інші властивості об'єктів, зафіксовані в заяві про екологічні наслідки діяльності :

- 1) екологічна експертиза;
- 2) мета екологічної експертизи;
- 3) об'єкт екологічної експертизи;
- 4) суб'єкт екологічної експертизи;
- 5) предмет екологічної експертизи.

4. Суб'єктом екологічної експертизи є місцеві Ради народних депутатів і органи виконавчої влади на місцях відповідно до створювані ними спеціалізовані формування.

- 1) так;
- 2) ні.

5. До завдань екологічної експертизи відноситься розробка і застосування методів експертної оцінки економічних властивостей товарів.

- 1) так;

2) ні.

6. Обов'язково підлягають екологічній експертизі військові, оборонні та інші об'єкти, інформація про які становить державну таємницю.

1) так;

2) ні.

7. Встановити відповідність

<p>Експерт державної екологічної експертизи має право:</p> <p>Експерт екологічної експертизи зобов'язаний:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. одержувати на його вимогу відомості та матеріали, необхідні для проведення екологічної експертизи; 2. ставити питання про відхилення поданих на екологічну експертизу матеріалів, які не відповідають вимогам природоохоронного законодавства, екологічним стандартам і нормативам та врахування яких потребує додаткових досліджень, пошукових робіт чи виділення додаткових капіталовкладень; 3. вносити пропозиції про залучення до проведення екологічної експертизи висококваліфікованих спеціалістів, науковців, створення належної матеріально-технічної та інформаційної бази; 4. на викладення особистої думки щодо висновків проведеної екологічної експертизи. 5. дотримувати встановлених строків та порядку здійснення екологічної експертизи, норм і вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки; 6. забезпечувати всебічне, комплексне, об'єктивне, якісне і ефективне проведення екологічної експертизи; 7. своєчасно готувати обґрунтовані та об'єктивні висновки; 8. обґрунтовувати пропозиції про повернення документації на об'єкти екологічної експертизи на доопрацювання; 9. вносити відповідні пропозиції щодо вдосконалення форм і методів проведення екологічної експертизи; 10. заявляти самовідвід за наявності особистої зацікавленості щодо конкретного об'єкта екологічної експертизи.
--	---

8. Ця експертиза організовується і проводиться еколого-експертними підрозділами, спеціалізованими установами, і організаціями або спеціально створюваними комісіями Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України...

1) державна;

2) громадська;

3) інші екологічні експертизи;

4) еколого-економічна.

9. Ця експертиза може стосуватися екологічних питань з будь-якої галузі і сфери діяльності, де потрібні екологічні висновки стосовно впливу на стан екологічної діяльності:

- 1) державна;
- 2) громадська;
- 3) інші екологічні експертизи;
- 4) еколого-економічна.

10. Здійснення державної екологічної експертизи є обов'язковим для видів діяльності та об'єктів що становлять підвищену екологічну небезпеку, а її висновки мають силу надвідомчого документа, обов'язкового до виконання

- 1) так;
- 2) ні.

Тема 5. Експертиза непродовольчих товарів

5.1 Сутність та види непродовольчих товарів

5.2 Показники якості непродовольчих товарів

5.3 Особливості експертизи непродовольчих товарів

Перелік питань для опрацювання:

1. Характеристика окремих класів непродовольчих товарів.
2. Класифікаційні показники характеризують приналежність продукції.
3. Безпека товару.
4. Показники безпеки характеризують.
5. Екологічність.
6. Надійність та показники, що її характеризують.
7. Ергономічність та її особливості.
8. Особливості експертизи непродовольчих товарів
9. Сутність та послідовність контролю якості.
10. Придатність продукції та брак.

Глосарій до теми:

Непродовольчі товари - це продукти виробничого процесу, призначені для продажу його громадянам або суб'єктам господарської діяльності, але не з метою вживання його в їжу людиною і (або) представниками тваринного світу.

Екологічність – показники характеризують властивості продукції, які визначають шкідливі дії на довкілля, що виникають на будь-якій стадії життєвого циклу товару.

Функціональні показники – характеризують технічну сутність товарів, властивості, що визначають придатність виробу виконувати свої функції у заданих умовах використання за призначенням.

Надійність – термін, що використовується для опису характеристики готовності та факторів, що на неї впливають, а саме: безвідмовності, ремонтпридатності, зберігаємості та забезпеченості технічного обслуговування і ремонту. Слід пам'ятати, що надійність використовується тільки для загальних характеристик, коли не використовуються кількісні терміни.

Коефіцієнт готовності – вірогідність того, що об'єкт у будь-який момент часу знаходиться у працездатному стані.

Коефіцієнт оперативної готовності – вірогідність того, що об'єкт у будь-який момент часу знаходиться у працездатному стані і починаючи з цього моменту буде працювати безвідмовно протягом визначеного інтервалу часу.

Коефіцієнт технічного використання – відношення часу працездатності до сумарного часу працездатності та простоїв через ремонт.

Коефіцієнт зберігання ефективності – відношення фактичної ефективності до номінального значення цього показника, який визначений за умови відсутності відмов.

Ергономічність – охоплює низку показників, які забезпечують ефективність діяльності людини та зберігання її здоров'я у системі «людина-машина». Комплексними показниками ергономічності є антропометричні, психологічні, фізіологічні, психофізіологічні та інші.

Сумісність – придатність продукції, процесів та послуг до суміщення, яке не викликає небажаних взаємодій при використанні у заданих умовах для виконання встановлених вимог (наприклад, сумісність параметрів електромережі у квартирі з електричними параметрами побутової техніки).

Контроль якості – це перевірка відповідності кількісних чи якісних характеристик продукції або процесу, від якого залежить якість продукції, установленим технічним документам.

Об'єкт контролю – продукція (товари), процеси її виробництва, транспортування, збереження, експлуатації, технічного обслуговування і ремонту, а також технічна і супровідна документація.

Виробничий – контроль здійснюється під час виготовлення продукції на всіх стадіях технологічної обробки.

Експлуатаційний – контроль здійснюється на стадії експлуатації або споживання; вхідний – контроль продукції постачальника, що надійшла до споживача чи замовника для використання при виготовленні, ремонті, експлуатації продукції.

Операційний – контроль продукції під час виконання і після завершення технологічної операції.

Приймальний – контроль продукції за результатами якого приймається рішення про її придатність до постачання і використання.

Суцільний – контроль кожної одиниці продукції в партії.

Вибірковий – контроль, при якому рішення про якість контрольованої продукції приймається за результатами перевірки однієї чи декількох вибірок.

Безупинний – контроль, при якому надходження інформації про контрольовані параметри відбувається безупинно.

Періодичний – контроль, при якому надходження інформації про контрольовані параметри відбувається через встановлені інтервали часу.

Руйнуючий – контроль, у результаті якого виключається можливість подальшого використання виробу по призначенню в зв'язку з його ушкодженням у результаті впливу засобів контролю.

Неруйнуючий – контроль, у результаті якого можливо подальше використання об'єктів контролю.

Придатна – продукція, що задовольняє усім установленим вимогам. Вона може бути бездефектною або мати відхилення, які допускаються нормативними документами. Виявлення прихованих дефектів на наступних етапах контролю

або стадіях експлуатації продукції означає, що дана продукція, яка помилково вважалася до цього придатною, фактично є дефектною.

Брак – продукція, передача якої споживачу не допускається через наявність дефектів. Брак може бути поправним, якщо всі дефекти, що обумовили бракування продукції, є переробними, і непоправним, якщо хоча б один з дефектів, що обумовили бракування продукції, є непереробним.

Тестові завдання:

1. Продукти виробничого процесу, призначені для продажу його громадянам або суб'єктам господарської діяльності, але не з метою вживання його в їжу людиною і (або) представниками тваринного світу – це...

- 1) товари;
- 2) продовольчі товари;
- 3) непродовольчі товари;
- 4) нерентабельні товари.

2. Товари, які хоч і не є однаковими з усіх показників, але мають подібні характеристики та складаються із схожих компонентів, що дозволяє їм виконувати подібні функції та бути комерційними заміниками- це...

- 1) продовольчі товари;
- 2) масові товари;
- 3) непродовольчі товари;
- 4) нерентабельні товари;
- 5) однорідні товари.

3. Знайти відповідності:

Комплекс «Одежно-взуттєві товари і текстильні матеріали»	легке плаття головні убори взуття шкіряне
Комплекс «Гігієнічні товари»	духи туалетні води епілятори
Комплекс «Товари для прикраси»	художньо-декоративні товари
Комплекс «Культурно-побутові товари»	офісна техніка товари для розумового творчості
Комплекс «Транспортні засоби особистого користування»	мототранспорт
Комплекс «Господарські товари»	посуд та столові прилади
Комплекс «Біотовари»	зоотовари

4. Стан товару у звичайних умовах його використання, зберігання, транспортування та утилізації при яких ризик шкоди здоров'ю та майну користувача обмежений припустимим рівнем- це...

- 1) експертиза товару;
- 2) безпека товару;
- 3) ознака товару;
- 4) якість товару.

5. В залежності від класифікаційних показників з метою визначення митної вартості виділяють групи однорідної та ідентичної продукції.

- 1) так;
- 2) ні.

6. Показники безпеки характеризують нормативні якості продукції, що забезпечують безпеку людини у всіх режимах її використання, зберігання, транспортування або утилізації, вона покладається на розробника.

- 1) так;
- 2) ні.

7. Показники характеризують властивості продукції, які визначають шкідливі дії на довкілля, що виникають на будь-якій стадії життєвого циклу товару – це...

- 1) економічність;
- 2) ергономічність;
- 3) екологічність;
- 4) ефективність.

8. Показники, що характеризують технічну сутність товарів, властивості, що визначають придатність виробу виконувати свої функції у заданих умовах використання за призначенням:

- 1) функціональні показники;
- 2) економічні показники;
- 3) комплексні показники;
- 4) структурні показники.

9. Встановити відповідність:

фізичні властивості	маса, щільність, акустичні характеристики
хімічні властивості	стійкість, відношення до дії світла та погоди, активність
механічні властивості	деформація, ударна вязкість, пружність
технологічні властивості	ковкість, зварюваність, фільтруємість

10. Коефіцієнт готовності – вірогідність того, що об'єкт у будь-який момент часу знаходиться у працездатному стані.

- 1) так;
- 2) ні.

11. Відношення часу працездатності до сумарного часу працездатності та простоїв через ремонт – це...

- 1) коефіцієнт готовності;
- 2) коефіцієнт оперативної готовності;
- 3) коефіцієнт технічного використання;
- 4) коефіцієнт зберігання ефективності.

12. Придатність продукції, процесів та послуг до суміщення, яке не викликає небажаних взаємодій при використанні у заданих умовах для виконання встановлених вимог – це...

- 1) ергономічність;
- 2) екологічність;
- 3) сумісність;
- 4) придатність.

13. Комплексними показниками ергономічності є антропометричні, психологічні, фізіологічні, психофізіологічні, економічні.

- 1) так;
- 2) ні.

14. Перевірка відповідності кількісних чи якісних характеристик продукції або процесу, від якого залежить якість продукції, установленим технічним документам – це...

- 1) контроль якості;
- 2) ергономічність;
- 3) сумісність;
- 4) експертиза непродовольчих товарів.

15. Брак – продукція, що задовольняє усім установленим вимогам

- 1) так;
- 2) ні.

16. Встановити відповідність видів контролю:

виробничий	контроль здійснюється під час виготовлення продукції на всіх стадіях технологічної обробки
операційний	контроль продукції під час виконання і після завершення технологічної операції
приймальний	контроль продукції за результатами якого приймається рішення про її придатність до постачання і використання
суцільний	контроль кожної одиниці продукції в партії
вибірковий	контроль, при якому рішення про якість контрольованої продукції приймається за результатами перевірки однієї чи декількох вибірок
безупинний	контроль, при якому надходження інформації про контрольовані параметри відбувається безупинно
періодичний	контроль, при якому надходження інформації про контрольовані параметри відбувається через встановлені інтервали часу
руйнуючий	контроль, у результаті якого виключається можливість подальшого використання виробу по призначенню в зв'язку з його ушкодженням у результаті впливу засобів контролю
неруйнуючий	контроль, у результаті якого можливо подальше використання об'єктів контролю

17. Контроль, при якому надходження інформації про контрольовані параметри відбувається безупинно – це...

- 1) приймальний;
- 2) суцільний;
- 3) вибірковий;
- 4) безупинний;
- 5) періодичний.

18. Продукція (товари), процеси її виробництва, транспортування, збереження, експлуатації, технічного обслуговування і ремонту, а також технічна і супровідна документація – це...

- 1) продовольчі товари;
- 2) непродовольчі товари;
- 3) однорідні товари;
- 4) експертиза товару;

5) об'єкт контролю.

Тема 6. Ветеринарно-санітарна експертиза сировини і харчових продуктів

6.1 Сутність та особливості ветеринарної експертизи

6.2 Санітарна експертиза сировини та харчових продуктів

Перелік питань для опрацювання:

1. Державна ветеринарна експертиза.
2. Проведення ветеринарної експертизи в повному обсязі.
3. Хто має право проводити ветеринарну експертизу?
4. Основні завдання ветеринарної експертизи.
5. Ветеринарний сертифікат.
6. Ветеринарні свідоцтва.
7. Санітарна експертиза сировини та харчових продуктів.
8. Хімічна, радіаційна, санітарно-гігієнічна безпечність.
9. Доброякісні харчові продукти.
10. Нестандартні продукти.

Глосарій до теми:

Державна ветеринарна експертиза - це діяльність, спрямована на запобігання занесенню з товарами, сировиною та матеріалами в Україну особливо небезпечних (у тому числі карантинних) хвороб тварин, а також хвороб, спільних для тварин і людей. Проводиться регіональною службою державного ветеринарного контролю на державному кордоні та транспорті Державного, департаменту ветеринарної медицини (далі - регіональна служба держветконтролю) відповідно до Закону України «Про ветеринарну медицину». Регіональну службу держветконтролю очолює головний державний інспектор ветеринарної медицини - начальник регіональної служби держветмедицини.

Хімічна безпека — це відсутність шкідливої дії, яка виникає внаслідок дії хімічних речовин.

Речовини, які приводять до небезпеки товарів, поділяють на наступні групи: токсичні елементи; мікотоксини; нітрати і нітрити; пестициди, антибіотики; гормональні препарати; вищі спирти і альдегіди; складні ефіри; фурфурол і оксиметилфурфурол; мономері; заборонені харчові добавки; барвники для упакування, заборонені полімерні матеріали.

Радіаційна безпека — відсутність негативної дії на здоров'я і життя людини, її майно.

Санітарно-гігієнічна безпека — відсутність недопустимого ризику, який може виникнути при різних біопшкодженнях споживних товарів. До них відносяться мікробіологічні та зоологічні пошкодження.

Недоброякісні (неїстівні) харчові продукти можуть представляти загрозу для здоров'я людини за складом (містять патогенні мікроорганізми та їх токсини, отруйні речовини) чи мають виражені ознаки псування, незадовільні органолептичні показники. Для харчових цілей такі продукти є непридатними. Їх

або знищують, або переробляють для технічних цілей, чи з дозволу ветеринарного нагляду, направляють на годування тварин.

Доброякісні харчові продукти відповідають всім гігієнічним і санітарним вимогам і використовуються для харчових цілей без обмежень.

Нестандартні продукти не відповідають нормам за харчовою цінністю, чи за санітарно-епідеміологічними показниками, чи за обома групами показників.

До продуктів, обмежено придатних, відносяться сурогати, тобто продукти, що імітують якість (смак, консистенцію тощо), традиційних продуктів. Сурогати можуть випускатися за спеціальним дозволом замість натуральних харчових продуктів, наприклад ячмінна кава, фруктовий чай. Вони не повинні містити яких-небудь шкідливих для людини речовин.

Продукт, в якому дефекти і вади замасковані з метою надання йому ознак доброякісності або має місце інформаційне ошукування споживача, має назву фальсифікований. Наприклад, молоко з додаванням соди для маскування підвищеної кислотності, горілка низької, порівняно з вимогами нормативних документів, міцності тощо.

Тестові завдання:

1. Діяльність, спрямована на запобігання занесенню з товарами, сировиною та матеріалами в Україну особливо небезпечних (у тому числі карантинних) хвороб тварин, а також хвороб, спільних для тварин і людей- це...

- 1) державна експертиза;
- 2) комплексна експертиза;
- 3) санітарно-епідеміологічна експертиза;
- 4) державна ветеринарна експертиза.

2. Державна ветеринарна експертиза проводиться регіональною службою державного ветеринарного контролю на державному кордоні та транспорті, у ветеринарних клініках, пунктах прийому та здачі тварин.

- 1) так;
- 2) ні.

3. При проведенні ветеринарної експертизи в повному обсязі ставиться фірмовий знак і такий продукт може використовуватись для харчових цілей без обмежень.

- 1) так;
- 2) ні.

4. Ветеринарні свідоцтва чинні на території всієї країни і є:

- 1) безлімітними;
- 2) строк дії до 1 року;
- 3) разові;
- 4) діють протягом 1-3 місяців.

5. Бланки ветеринарних свідоцтв та ветеринарних сертифікатів, а також заповнені їхні корінці підлягають зберіганню на рівні з документами суворого обліку.

- 1) так;
- 2) ні.

6. Головне завдання санітарної експертизи товарів:

- 1) встановити відповідність ГОСТам;
- 2) встановити х смакові якості;

- 3) провести дегустацію;
- 4) встановлення доброякісності та нешкідливості.
7. Суб'єктами експертизи є:
  - 1) продовольча сировина;
  - 2) контамітанти;
  - 3) працівники санітарно-епідеміологічних установ;
  - 4) виробничий персонал.
8. Відсутність шкідливої дії, яка виникає внаслідок дії хімічних речовин – це...
  - 1) хімічна безпека;
  - 2) радіаційна безпека;
  - 3) санітарна безпека;
  - 4) гігієнічна безпека.
9. Харчові продукти можуть представляти загрозу для здоров'я людини за складом – це...
  - 1) харчові добавки;
  - 2) недоброякісні продукти;
  - 3) нестандартні продукти;
  - 4) доброякісні харчові продукти.
10. Продукти, які характеризуються зниженою харчовою цінністю – це...
  - 1) нестандартні їстівні продукти;
  - 2) стандартні їстівні продукти;
  - 3) доброякісні харчові продукти;
  - 4) нестандартні продукти.
11. Продукт, в якому дефекти і вади замасковані з метою надання йому ознак доброякісності або має місце інформаційне ошукування споживача, має назву - ...
  - 1) нестандартний;
  - 2) фальсифікований;
  - 3) доброякісний;
  - 4) неїстівний.
12. Санітарне та епідеміологічне благополуччя населення — це...
  - 1) елітні і умови життя населення, які забезпечують його здоров'я;
  - 2) оптимальні умови життя населення, які забезпечують його здоров'я;
  - 3) стандартні умови життя населення, які забезпечують його здоров'я;
  - 4) нешкідливі умови життя населення, які забезпечують його здоров'я.
13. Неякісними, небезпечними для здоров'я і життя людини та фальсифікованими є харчові продукти і продовольча сировина є відповідно до...
  - 1) Закону України «Про ветеринарну медицину»;
  - 2) вимог ДСТУ;
  - 3) Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини»;
  - 4) Закону України «Про захист прав споживачів».
14. Факт фальсифікації встановлюється у процесі
  - 1) дегустації товару;
  - 2) сертифікації товару;

- 3) утилізації товару;
- 4) ідентифікації товару.

15. Законом України «Про якість і безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини» (ст.8) забороняється виготовляти, ввозити, реалізовувати, використовувати неякісні, небезпечні для здоров'я і життя людини або фальсифіковані харчові продукти, продовольчу сировину і супутні матеріали.

- 1) так;
- 2) ні.

16. За якістю харчові продукти прийнято поділити на:

- 1) стандартні та нестандартні;
- 2) доброякісні та недоброякісні;
- 3) їстівні та неїстівні;
- 4) гарні та негарні.

17. Відсутність негативної дії на здоров'я і життя людини, її майно – це...

- 1) хімічна безпека;
- 2) радіаційна безпека;
- 3) санітарна безпека;
- 4) гігієнічна безпека.

18. При проведенні санітарно-гігієнічної експертизи визначають хімічну, радіаційну, санітарно-гігієнічну, екологічну безпечність.

- 1) так;
- 2) ні.

19. Позапланову санітарну експертизу товарів проводять за наявності

- 1) графіку проведення;
- 2) екологічних обставин;
- 3) підозри на харчове отруєння;
- 4) сезонності.

20. Слід зазначити, що в обов'язки органів санітарного нагляду не входить визначення сортності продуктів або виробів.

- 1) так;
- 2) ні.

Тема 7. Стандартизація і сертифікація товарів та послуг

7.1 Суть стандартизації товарів та послуг

7.2 Класифікація стандартизації

7.3 Характеристика та особливості сертифікації товарів і послуг

Перелік питань для опрацювання:

1. Стандартизація на парктиці.
2. Стандартизація як частина системи керування.
3. Стандартизація як наука.
4. ЗУ «Про стандартизацію».
5. Класифікація стандартизації.
6. Характеристика основних видів стандартів.

7. Особливості Кодексу ustalеної практики.
8. Характеристика та особливості сертифікації товарів і послуг.
9. Види сертифікації.
10. Результати сертифікації.

Глосарій до теми:

Стандарт – це документ, затверджений визнаним органом, у якому встановлюються правила загального і багаторазового використання, загальні принципи або характеристики, що стосуються різних видів діяльності і її результатів, і який спрямований на досягнення оптимального ступеня упорядкування у визначеній області.

Фактична стандартизація почала розвиватися ще з античних часів. Писемність, система лічення, грошові одиниці, літочислення, землеволодіння, архітектурні стилі, різноманітні гіпотези і теорії, громадські та карні кодекси, кодекси законів про працю, міжнародні звичаї та конвенції, взагалі всі закони і моральні норми, правила співжиття, усе це — прояви фактичної стандартизації.

Офіційна стандартизація (переважно промислова) завжди завершується виданням стандартів або інших нормативних документів (НД), що мають цілком визначену форму, систему індексації, порядок затвердження і скасування, ступінь обов'язковості, терміни дії тощо.

Міжнародна стандартизація – стандартизація, участь у якій відкрита для відповідних органів усіх держав.

Регіональна стандартизація – стандартизація, участь у якій відкрита для відповідних органів держав лише одного географічного, політичного або економічного простору.

Національна стандартизація – стандартизація, яку здійснюють на рівні однієї держави.

Державні стандарти України (ДСТУ) – стандарти, розроблені відповідно до чинного законодавства України, які діють на території України і використовуються усіма підприємствами незалежно від форми власності та підпорядкування, громадянами-суб'єктами підприємницької діяльності, міністерствами (відомствами), органами державної виконавчої влади, на діяльність яких поширюється дія стандартів.

Галузеві стандарти України (ГСТУ) розробляють на продукцію, послуги в разі відсутності ДСТУ, або за потребою встановлення вимог, які перевищують або доповнюють вимоги державних стандартів.

ГСТУ є обов'язковими для всіх підприємств і організацій даної галузі, а також для підприємств і організацій інших галузей (замовників), які використовують чи застосовують продукцію цієї галузі.

Стандарти науково-технічних та інженерних товариств (спілок) України (СТТУ) розробляють за потребою розповсюдження та впровадження систематизованих, узагальнених результатів фундаментальних і прикладних досліджень, одержаних у певних галузях знань та сферах професійних інтересів.

Технічні умови (ТУ) – нормативний документ, який розробляють для встановлення вимог, що регулюють відносини між постачальником (розробником, виробником) і споживачем (замовником) продукції, послуг. ТУ є невід’ємною частиною комплексу технічної документації на продукцію (вироби, матеріали, речовини, послуги), на яку вони поширюються, або самостійним документом.

Стандарти підприємств (СТП) розробляються на продукцію (процес, роботу, послугу), яку виробляють і застосовують (надають) лише на конкретному підприємстві. СТП не повинні суперечити обов'язковим вимогам ДСТУ та ГСТУ.

Кодекс усталеної практики – документ, що рекомендує практики чи процедури проектування, виготовлення, монтажу, технічного обслуговування чи експлуатації обладнання, конструкцій чи виробів.

Сертифікація – визнаний у світі спосіб незалежної оцінки відповідності продукції, процесів і послуг встановленим вимогам.

Обов'язкова сертифікація здійснюється в межах державної системи управління суб'єктами господарювання з метою визначення відповідності продукції вимогам стандартів. Обов'язкова сертифікація продукції проводиться на її безпечність та екологічність з метою виходу на міжнародний ринок.

Добровільна сертифікація може проводитись з ініціативи самих суб'єктів господарювання на відповідність продукції вимогам, що не підлягають обов'язковій сертифікації.

Сертифікація — це процедура, за допомогою якої визнаний у встановленому порядку орган документально засвідчує відповідність продукції, систем якості, систем управління якістю, систем управління довкіллям, персоналу встановленим законодавством вимогам.

Тестові завдання:

1. Документ, затверджений визнаним органом, у якому встановлюються правила загального і багаторазового використання, загальні принципи або характеристики, що стосуються різних видів діяльності і її результатів, і який спрямований на досягнення оптимального ступеня упорядкування у визначеній області- це...

- 1) Закон;
- 2) Стандарт;
- 3) Норматив;
- 4) ГОСТ.

2. Встановити відповідність основних методів стандартизації:

математичні методи	використання рядів кращих чисел і параметричних рядів
уніфікація	приведення продукції до однаковості за формою, нормами і типорозмірами
агрегування	конструювання готових виробів з уніфікованих і стандартних деталей і вузлів

комплексна стандартизація	розробка єдиної системи взаємопов'язаних вимог до готової продукції, сировини, матеріалам, а також до процесів розробки, виробництва і споживання
випереджальна стандартизація	встановлення підвищених вимог до об'єкта стандартизації, обґрунтоване прогнозом науково-технічного розвитку

3. Конструювання готових виробів з уніфікованих і стандартних деталей і вузлів – це...

- 1) математичні методи;
- 2) уніфікація;
- 3) агрегування;
- 4) комплексна стандартизація;
- 5) випереджальна стандартизація.

4. Головною задачею стандартизації є створення комплексу нормативних документів, що визначають сучасні вимоги до продукції, до її розробки, виробництва і застосування, а також нагляд за правильним використанням стандартів.

- 1) так;
- 2) ні.

5. Стандартизація, яка завжди завершується виданням стандартів або інших нормативних документів (НД), що мають цілком визначену форму, систему індексації, порядок затвердження і скасування, ступінь обов'язковості, терміни дії тощо...

- 1) фактична;
- 2) поточна;
- 3) офіційна;
- 4) планова.

6. Стандартизація, яку здійснюють на рівні однієї держави – це...

- 1) міжнародна стандартизація;
- 2) регіональна стандартизація;
- 3) національна стандартизація;
- 4) офіційна стандартизація.

7. Стандарти України розробляють на продукцію, послуги в разі відсутності ДСТУ, або за потребою встановлення вимог, які перевищують або доповнюють вимоги державних стандартів – це...

- 1) ГСТУ;
- 2) ДСТУ;
- 3) СТТУ;
- 4) ТУ.

8. Нормативний документ, який розробляють для встановлення вимог, що регулюють відносини між постачальником (розробником, виробником) і споживачем (замовником) продукції, послуг – це...

- 1) стандарти науково-технічних та інженерних товариств;
- 2) технічні умови;
- 3) стандарти підприємств;
- 4) кодекс ustalеної практики.

9. Документ, що рекомендує практики чи процедури проектування, виготовлення, монтажу, технічного обслуговування чи експлуатації обладнання, конструкцій чи виробів – це...
- 1) стандарти науково-технічних та інженерних товариств;
  - 2) технічні умови;
  - 3) стандарти підприємств;
  - 4) кодекс ustalеної практики.
10. Визнаний у світі спосіб незалежної оцінки відповідності продукції, процесів і послуг встановленим вимогам – це...
- 1) стандартизація;
  - 2) сертифікація;
  - 3) ефективність;
  - 4) експертиза.
11. Без добровільної сертифікації продукція реалізується, зазвичай, за цінами, у кілька разів нижчими від світових.
- 1) так;
  - 2) ні.
12. Процедура, за допомогою якої визнаний у встановленому порядку орган документально засвідчує відповідність продукції, систем якості, систем управління якістю, систем управління довкіллям, персоналу встановленим законодавством вимогам – це...
- 1) стандартизація;
  - 2) сертифікація;
  - 3) ефективність;
  - 4) експертиза.
13. Метою добровільної сертифікації є створення умов для участі об'єктів підприємницької діяльності в міжнародному економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі.
- 1) так;
  - 2) ні.
14. Без добровільної сертифікації продукція реалізується, зазвичай, за цінами, у кілька разів вищими від світових.
- 1) так;
  - 2) ні.
15. Об'єктами СТП є складові продукції, технологічне оснащення та інструмент; технологічні процеси; послуги, які надають на певному підприємстві; процеси організації та управління виробництвом.
- 1) так;
  - 2) ні.
16. ДСТУ – це...
- 1) Державні стандарти участі;
  - 2) Державні стандарти України;
  - 3) Добровільні стандарти України;
  - 4) Державне статистичне управління України.

17. Встановити відповідність:

Цілі стандартизації:	поліпшувати якість продукції, що виробляється; підвищувати конкурентноздатність товарів вітчизняного виробництва і забезпечувати умови для їхнього експорту на світовий ринок; установлювати раціональну номенклатуру вироблених товарів; розвивати міжнародне співробітництво у всіх сферах людської діяльності; захищати навколишнє середовище в екологічному плані і забезпечувати безпеку людей.
Регіональна стандартизація	стандартизація, участь у якій відкрита для відповідних органів держав лише одного географічного, політичного або економічного простору
Національна стандартизація	стандартизація, яку здійснюють на рівні однієї держави
Технічні умови (ТУ)	нормативний документ, який розробляють для встановлення вимог, що регулюють відносини між постачальником (розробником, виробником) і споживачем (замовником) продукції, послуг
Кодекс ustalenoї практики	документ, що рекомендує практики чи процедури проектування, виготовлення, монтажу, технічного обслуговування чи експлуатації обладнання, конструкцій чи виробів

Тема 8. Товарознавчі експертизи за призначенням слідчими органами

- 8.1 Сутність судової товарознавчої експертизи
- 8.2 Підстави для здійснення судової товарознавчої експертизи
- 8.3 Експертиза на вимогу судових і слідчих органів
- 8.4 Організація проведення та оформлення результатів експертизи за призначенням слідчими органами

Перелік питань для опрацювання:

1. Можливості проведення судової товарознавчої експертизи.
2. Основні органи та установи, що проводять судову товарознавчу експертизу.
3. Основні завдання судової товарознавчої експертизи.
4. Питання, що вирішуються при проведенні судових товарознавчих експертиз.
5. Хто може бути судовими експертами?
6. Підстави для здійснення судової товарознавчої експертизи.
7. Експертиза на вимогу судових і слідчих органів.
8. Права експертів.
9. Обов'язки експертів відповідно до кримінально-процесуального кодексу України.
10. Організація проведення та оформлення результатів експертизи за призначенням слідчими органами.

Глосарій до теми:

Судова товарознавча експертиза – це дослідження експертом товарознавцем будь-яких питань, вирішення яких вимагає застосування спеціальних знань у цій галузі, що містять комплексну інформацію про справу, яку здійснюють органи дізнання, попереднього слідства чи суду.

Тестові завдання:

1. Дослідження експертом товарознавцем будь-яких питань, вирішення яких вимагає застосування спеціальних знань у цій галузі, що містять комплексну інформацію про справу, яку здійснюють органи дізнання, попереднього слідства чи суду – це...

- 1) експертиза;
- 2) сертифікація;
- 3) стандартизація;
- 4) досудове розслідування;
- 5) судова товарознавча експертиза.

2. Судова товарознавча експертиза – це ...

1) це науково-практичне дослідження, яке здійснюється за постановою уповноважених органів або за ухвалою суду судово-медичним експертом, в ході якого досліджуються конкретні об'єкти для вирішення конкретних медичних питань, які виникають при розслідуванні злочинів або при підозрі на вчинення злочину;

2) передбачає проведення комплексу досліджень, необхідних для підготовки експертного висновку за заявкою та прийняття рішення щодо державної реєстрації сорту і прав на нього;

3) дослідження експертом товарознавцем будь-яких питань, вирішення яких вимагає застосування спеціальних знань у цій галузі, що містять комплексну інформацію про справу, яку здійснюють органи дізнання, попереднього слідства чи суду;

4) визначення документальної обґрунтованості оформлення операцій з одержання, зберігання, виготовлення, реалізації товарно-матеріальних цінностей, у тому числі грошових, основних засобів, надання послуг.

3. Основними органами та установами, що проводять судову товарознавчу експертизу можуть бути:

1) Національна Академія Наук;

2) Науково-дослідні та інші установи судових експертиз Міністерства юстиції України;

3) приватні експерти;

4) адвокати, судді.

4. Підставою для здійснення судової товарознавчої експертизи є:

Заява

Скарга

Анонімка

Повідомлення

5. Судова товарознавча експертиза призначається у відповідності до Господарського кодексу України під час розслідування справи і її призначення можливе лише після заведення карної справи.

Так

Ні

6. Сутність справи, конкретні обставини, що обумовили сутність експертизи; пункти закону, на підставі яких призначається експертиза – це...

Вступна частина

Описова частина

Заключна частина

Висновок

7. Постанова для призначення здійснення судової товарознавчої експертизи складається з .....-х частин

4

3

5

6

8. Судова товарознавча експертиза проводиться в межах судової справи на підставі ухвали суду, слідчих органів або прокуратури чи клопотання однієї зі сторін.

Так

Ні

9. Відповідно експерти мають наступні права:
подавати скарги на дії особи, у провадженні якої перебуває справа, якщо ці дії порушують права судового експерта

прийняття до виконання дорученої йому експертизи

складання обґрунтованого висновку у відповідності до своїх спеціальних знань і вимог

якщо він знаходиться або знаходився в службовій або іншій залежності від обвинуваченого, потерпілого, позивача або відповідача

10. Експерт не має права проводити експертизу

подавав скарги на дії особи, у провадженні якої перебуває справа, якщо ці дії порушують права судового експерта

користувався обладнанням різних підприємств, науково-дослідних і експертних установ, необхідних для проведення експертизи

у випадку незгоди з іншими членами експертної комісії складати окремий висновок експертизи

коли він є родичем когось із учасників процесу (судді, прокурора, слідчого, обвинуваченого тощо)

11. Відповідно до кримінально-процесуального кодексу України експерти мають наступні обов'язки вказувати в акті судової експертизи на виявлені факти в ході її проведення, які мають значення для справи та з приводу яких йому були поставлені питання

подавати скарги на дії особи, у провадженні якої перебуває справа, якщо ці дії порушують права судового експерта

одержувати нагороду за проведення судової експертизи, якщо її виконання не є службовим завданням

складання обґрунтованого висновку у відповідності до своїх спеціальних знань і вимог

12. По завершенню експертизи складається ....., який повинен відповідати вимогам КПК України

Звіт

Висновок

Трактат

Пояснювальна записка

13. Відомості про стан об'єктів дослідження, застосовані методи дослідження, умови їх проведення, посилання на ілюстрації, додатки та необхідні роз'яснення до них; експертну оцінку результатів дослідження – це...

Вступна частина

Досліджувальна частина

Заклучна частина

Загальний висновок

14. Експертний висновок формується у 3-х екземплярах, один з яких лишається в експертній установі, інший – направляється особі чи органу, що призначили експертизу, третій – замовнику.

Так

Ні

15. Висновок експерта містить ... основні частини:

4

2

3

5

16. По завершенню експертизи складається висновок, який повинен відповідати вимогам

КПК України

Конституції України

Господарського кодексу

Стандартам ІСО серії 9000

17. Встановити відповідності

Основними завданнями судової товарознавчої експертизи є наступні:

визначення належності товарів до класифікаційних категорій, які прийняті у виробничо-торговельній сфері

визначення характеристик об'єктів дослідження відповідно до вимог Української класифікації товарів зовнішньої економічної діяльності

визначення змін показників якості товарної продукції

Питання, що вирішуються при проведенні судових товарознавчих експертиз:

1. Яка вартість об'єктів дослідження при ввезенні на митну територію України станом на конкретну дату?

2. Яке найменування та призначення товарів?

3. Чи відповідають маркувальні дані дійсним товарним характеристикам товару?

4. Які умови приймання, зберігання та відпуску товару?

Відповідно експерти мають наступні права:

вказувати в акті судової експертизи на виявлені факти в ході її проведення, які мають значення для справи та з приводу яких йому були поставлені питання

- подавати скарги на дії особи, у провадженні якої перебуває справа, якщо ці дії порушують права судового експерта

одержувати нагороду за проведення судової експертизи, якщо її виконання не є службовим завданням;

- у випадку незгоди з іншими членами експертної комісії скласти окремий висновок експертизи.

Відповідно до кримінально-процесуального кодексу України експерти мають наступні обов'язки:

проведення повного дослідження і надання обґрунтування та об'єктивного письмового висновку;

надання роз'яснення щодо висновку на вимогу органу дізнання, слідчого, прокурора, судді, суду;

оголошення самовідводу за наявності передбачених законодавством підстав;

Експерт не має права проводити експертизу у наступних випадках:

коли він є потерпілим, цивільним позивачем або відповідачем по справі якщо він особисто або його родичі зацікавлені у справі;

- якщо він знаходиться або знаходився в службовій або іншій залежності від обвинуваченого, потерпілого, позивача або відповідача;

- якщо він проводив по даній справі ревізію, матеріали якої були підставою для збудження справи

Тема 9. Митна експертиза

9.1 Суть митної експертизи

9.2 Предмет, задачі, об'єкти і методи дослідження митної експертизи

9.2 Операції із взятими зразками

Перелік питань для опрацювання:

1. Завдання фіскального, контрольного, економічного, правоохоронного, статистичного і захисного характеру.
2. Ст. 356 МК.
3. Основи проведення митної експертизи.
4. Об'єкти митної експертизи.
5. Види експертиз, що проводяться митними лабораторіями.
6. Хімічна експертиза.
7. Технологічна експертиза.
8. Сертифікаційна експертиза.
9. Матеріалознавча експертиза.
10. Товарознавча вартісна експертиза.
11. Оцінна експертиза.
12. Екологічна експертиза.
13. Мінералогічна (гемологічна) експертиза.
14. Криміналістична експертиза.
15. Мистецтвознавча експертиза.
16. Операції із взятими зразками.

Глосарій до теми:

Митна експертиза — це спеціальне науково-практичне дослідження, що проводиться експертами з метою рішення завдань митної справи для з'ясування питань, що виникають у процесі виконання вимог митного законодавства.

Ідентифікаційна експертиза проводиться з метою визначення приналежності товару до однорідної групи товарів або до контрольованого переліку товарів, встановлення індивідуальних ознак товару, відповідності товару зазначеним якісним характеристикам і технічному опису

Хімічна експертиза проводиться з метою визначення хімічного складу, кількісного співвідношення різних хімічних сполук, спрямованого на дослідження об'єкта.

Технологічна експертиза проводиться з метою визначення можливості надання товару митного режиму переробки на (поза) митній території України і під митним контролем

Сертифікаційна експертиза проводиться з метою визначення якісних характеристик товару.

Матеріалознавча експертиза проводиться з метою визначення належності товару до конкретного класу речовин, виробів або матеріалів.

Товарознавча вартісна експертиза проводиться з метою визначення вартості товару на підставі його якісних показників, основних властивостей.

Оцінна експертиза проводиться з метою визначення споживчої вартості товарів.

Екологічна експертиза проводиться з метою визначення можливості ввезення/вивезення товару або надання товару конкретного митного режиму.

Криміналістична експертиза проводиться з метою визначення автентичності митних та інших документів, що мають значення під час проведення митного контролю, цінних паперів, а також митних засобів ідентифікації.

Мистецтвознавча експертиза проводиться з метою визначення історичної, художньо-культурної, наукової значущості витворів мистецтва і предметів антикваріату.

Тестові завдання:

1. Спеціальне науково-практичне дослідження, що проводиться експертами з метою рішення завдань митної справи для з'ясування питань, що виникають у процесі виконання вимог митного законодавства – це...

Судово-медична експертиза

Митна експертиза

Психіатрична експертиза

Екологічна експертиза

2. Проби товарів, не повертаються декларанту на їх письмову вимогу з оформленням відповідного акта, проби товарів, не затребувані власником протягом встановленого строку зберігання, знищуються з оформленням відповідного акта, при цьому вартість зазначених проб власникові або уповноваженій ним особі не відшкодовується

Так

Ні

3. Протягом скількох днів з дня їх надходження контрольні проби, а також залишки досліджених проб та пошкоджені під час проведення досліджень зразки зберігаються у спеціалізованому митному органі з питань експертного забезпечення

30

45

60

90

4. За результатами проведених досліджень експерт готує висновок, в якому не зазначаються:

ким і на підставі якого документа проводилося дослідження

запитання, поставлені перед експертом

особисті дані про експерта

матеріали і документи, надані експерту

оцінка результатів дослідження, висновки та їх обґрунтування

5. У разі недостатньої ясності та повноти висновку експерта може бути призначено

Додаткове розслідування

Нічого не призначається

Додаткове дослідження

Додаткова експертиза

6. Протягом якого терміну проводиться дослідження проб після їх надходження до експертної установи?

5 днів

10 днів

2 тижні

1 місяць

7. Проби чи зразки товарів беруться в мінімальній кількості у двох примірниках (досліджуваний та контрольний), кожен з яких є достатнім для проведення дослідження. Якщо взяття контрольних проб товарів неможливе, проби не беруться взагалі.

Так

Ні

8. Експертиза, яка проводиться з метою визначення історичної, художньо-культурної, наукової значущості витворів мистецтва і предметів антикваріату – це...

Екологічна експертиза

Мінералогічна експертиза

Криміналістична експертиза

Мистецтвознавча експертиза

9. Експертиза, яка проводиться з метою визначення природи дорогоцінного каміння, категорії його якості і вартості – це...

Екологічна експертиза

Мінералогічна експертиза

Криміналістична експертиза

Мистецтвознавча експертиза

10. Визначення витрат сировини під час одержання конкретного продукту – це...

- Хімічна експертиза
- Технологічна експертиза
- Сертифікаційна експертиза
- Матеріалознавча експертиза
- Товарознавча вартісна експертиза

11. Визначення митного найменування товару згідно з УКТЗЕД - це...

- Хімічна експертиза
- Технологічна експертиза
- Сертифікаційна експертиза
- Матеріалознавча експертиза
- Товарознавча вартісна експертиза

12. Наявність елементів, що визначає належність до певних груп товарів, які підлягають спеціальному контролю (дорогоцінні метали, наркотичні засоби і сильнодіючі отруйні речовини, озоноруйнівні речовини, спирт етиловий і т. ін.) – це...

- Хімічна експертиза
- Технологічна експертиза
- Сертифікаційна експертиза
- Матеріалознавча експертиза
- Товарознавча вартісна експертиза

13. Встановити відповідність між видами експертизи та їх характеристиками

- Хімічна експертиза
  - визначення хімічного складу об'єкта
  - визначення вмісту компонентів в об'єкті
  - ідентифікація товару (речовини) за хімічним складом і співвідношенням компонентів у ньому
- Технологічна експертиза
  - визначення витрат сировини під час одержання конкретного продукту;
  - ідентифікації сировини у продукті переробки
  - визначення країни походження товару
- Сертифікаційна експертиза
  - визначення марки, сорту, виду, представленого на дослідження товару;
  - відповідність досліджуваного об'єкта конкретному нормативно-технічному документу;
  - відповідність досліджуваного об'єкта існуючим стандартам
- Матеріалознавча експертиза
  - з якого матеріалу виготовлено представлений на дослідження виріб.
  - які фізичні, хімічні та механічні властивості матеріалу;
  - визначення технологічних критеріїв, що впливають на класифікацію досліджуваного матеріалу.
- Товарознавча вартісна експертиза
  - визначення митного найменування товару згідно з УКТЗЕД;
  - яка оптова ринкова вартість товару
- Оцінна експертиза

визначення товарних властивостей відповідно до нормативних документів

Екологічна експертиза

- визначення наявності озоноруйнівних речовин;
- визначення належності товару до шкідливих відходів

Мінералогічна (гемологічна) експертиза

яка ринкова вартість спрямованого на дослідження каміння

14. Визначення належності і споживчої якості представленого на дослідження товару – це...

Хімічна експертиза

Технологічна експертиза

Матеріалознавча експертиза

Товарознавча вартісна експертиза

Оцінна експертиза

15. Митні експертизи проводяться лабораторіями

Медичними

Промисловими

Митними

Екологічними

Хімічними

16. Який кодекс України передбачає підстави проведення експертизи та взяття проб чи зразків товарів?

Кримінально-процесуальний кодекс України

Господарський кодекс України

Митний кодекс України

Цивільний процесуальний кодекс України

Цивільний кодекс України

Тема 10. Ідентифікація та фальсифікація товарів і послуг

10.1 Ідентифікація товарів та послуг

10.2 Види та засоби ідентифікації

10.3 Фальсифікація товарів та послуг

10.4 Види та наслідки фальсифікації

Перелік питань для опрацювання:

1. Сутність ідентифікації товарів та послуг.
2. Завдання ідентифікації.
3. Основні функції ідентифікації.
4. Критерії ідентифікації.
5. Види і засоби ідентифікації.
6. Використання органолептичних, анатомо-морфологічних або структурних показників якості товару.
7. Ідентифікаційні ознаки.
8. Маркова ідентифікація.
9. Кваліметрична ідентифікація товарів.

10. Критерії ідентифікації.
11. Показники ідентифікації.
12. Сутність фальсифікації.
13. Фальсифікація харчових продуктів.
14. Види фальсифікації.
15. Спеціальні засоби кількісної фальсифікації.
16. Різновиди вартісної фальсифікації.
17. Наслідки фальсифікації.

Глосарій до теми:

Ідентифікація (від лат. *identifico* — ототожнюю) — ототожнювання об'єктів, розпізнавання, встановлення відповідності розпізнаваного об'єкта своєму образу (знаку). У процесі ідентифікації товарів виявляють відповідності досліджуваного товару базовій моделі (зразку), що характеризується тією ж сукупністю показників, або інформації про товар, що подається на маркуванні, в товарно-супровідних або нормативних документах.

Споживча ідентифікація проводиться з метою встановлення можливостей використання товару відповідно до його призначення та функціональних властивостей.

Асортиментна або видова ідентифікація - це встановлення відповідності даного товарного зразка певній асортиментній групі.

Якісна (кваліметрична) ідентифікація - це встановлення відповідності вимогам якості товару, які передбачені в нормативній документації.

Товарно-партійна ідентифікація - це найбільш складний вид ідентифікації в процесі якої встановлюється належність представлені частини товару (об'єднаної проби, середнього зразка або одиничних екземплярів) до конкретної товарної партії.

Видова ідентифікація - встановлення тотожності оцінюваного товару з товарами певного виду або підвиду.

Ідентифікація країни походження товару - встановлення його належності до товарів, вироблених в певній країні.

Маркова ідентифікація - встановлення автентичності товару певної торгової марки або її модифікацій.

Кваліметрична ідентифікація товарів - визначення тотожності їх споживчих властивостей і показників якості встановленим вимогам нормативних документів або описами, або зразкам.

Компонентна ідентифікація - встановлення відповідності фактичного переліку інгредієнтів або комплектуючих виробів певного переліку, який вказаний на маркуванні або в експлуатаційних документах.

Рецептурна ідентифікація - встановлення відповідності фактичного і певного рецептурного інгредієнтному або хімічного складу.

Конструкційна ідентифікація - встановлення тотожності конструктивних особливостей товарів вимогам, що регламентуються в технологічних інструкціях чи інших документах або описах.

Фальсифікація (від латинського *falsifico*) – це сукупність дій, спрямованих на обман споживача підрубкою товару з корисною метою.

Продукти-сурогати – це продукти, що виробляються для заміни природних. Вони зовнішньо не відрізняються від останніх за виглядом, смаком, кольором, але здебільшого мають знижену харчову цінність.

Асортиментна фальсифікація — підробка здійснюється шляхом повної або часткової заміни товару його заміниками зі збереженням типових ознак.

Пересортиця – дії, спрямовані на обман (обдурювання) одержувача і/або споживача шляхом заміни товарів вищого гатунку нижчим. Так, кава Робуста 1 сорту може бути реалізована як Арабіка вищого сорту, масло вершкове Бутербродне як Селянське, борошно, крохмаль першого гатунку як вищий. Пересортиця може бути викликана об'єктивними та суб'єктивними причинами.

Якісна фальсифікація — це заміна товару вищої градації якості товарами нижчої градації, застосування сировини чи матеріалів неналежних виду або якості, у продовольчих товарах – харчових чи нехарчових добавок для покращення органолептичних властивостей продуктів харчування під час збереження чи втрати важливих споживних властивостей.

Кількісна фальсифікація — обманювання споживача за рахунок значних відхилень (більше допустимих норм) кількісних параметрів.

Цінова фальсифікація — обманювання споживача шляхом реалізації низькоякісних товарів за ціною високоякісних або товарів менших розмірів за ціною більших. Вона може бути розцінена як незаконне підвищення цін.

Інформаційна фальсифікація — обманювання споживача за допомогою неточної інформації про товар. Неточна інформація може надаватись в супровідних документах, на маркуванні та рекламі.

Технологічна фальсифікація — підробка товару під час технологічного процесу виробництва (використання технічного спирту у процесі виробництва алкогольних напоїв).

Передреалізаційна фальсифікація — підробка товарів при підготовці їх до продажу і при реалізації (реалізація маргарину замість вершкового масла).

У боротьбі з фальсифікацією велику роль відіграє сертифікація продукції.

Сертифікація — це процедура підтвердження відповідності, завдяки якій незалежна від виробника (постачальника) і споживача (покупця) організація підтверджує в письмовій формі, що продукція відповідає встановленим вимогам.

Економічні наслідки – невиправдані витрати на придбання меншої кількості товару (фальсифікація якості товарів) або товарів, непридатних для вживання (фальсифікація якості).

Шкода здоров'ю – отруєння, загострення хронічних хвороб і поява нових, генетичні порушення.

Моральні збитки – стреси, втрачання віри в людей і державу, що не може захистити від обману.

Тестові завдання:

1. Ототожнювання об'єктів, розпізнавання, встановлення відповідності розпізнаваного об'єкта своєму образу (знаку) – це...

Фальсифікація

Експертиза

Ідентифікація

- Асиміляція
2. Об'єктом ідентифікації виступають товари, послуги, цінні папери, інформація, персонал.
- Так
- Ні.
3. Забезпечення управління якістю продукції на всіх етапах – це функція
- інформаційна
- вказуюча
- управлінська
- підтверджуюча
4. Ідентифікація проводиться з метою встановлення можливостей використання товару відповідно до його призначення та функціональних властивостей
- Споживча
- Асортиментна
- Якісна
- Товарно-партійна
- Видова
5. Найбільш складний вид ідентифікації в процесі якої встановлюється належність представленої частини товару (об'єднаної проби, середнього зразка або одиничних екземплярів) до конкретної товарної партії
- Споживча
- Асортиментна
- Якісна
- Товарно-партійна
- Видова
6. Встановлення його належності до товарів, вироблених в певній країні – це...
- Ідентифікація країни походження товару
- Маркова ідентифікація
- Кваліметрична ідентифікація товарів
- Ідентифікація
7. Встановлення відповідності фактичного і певного рецептурного інгредієнтному або хімічного складу – це...
- Маркова ідентифікація
- Кваліметрична ідентифікація товарів
- Компонентна ідентифікація
- Рецептурна ідентифікація
- Конструкційна ідентифікація
8. Характеризують загальний вигляд, смак, запах, консистенцію тощо
- Органолептичні критерії
- фізико-хімічні критерії
- мікробіологічні критерії
- екологічні критерії
9. Гарантія гарантом надійності та достовірності результатів, отриманих при ідентифікації – це... 48
- труднощі фальсифікації

об'єктивність та порівнюваність
типовість для конкретного виду
перевірюваність

10. При повторних чи паралельних перевірках повинні бути отримані аналогічні чи наближені результати

труднощі фальсифікації
об'єктивність та порівнюваність
типовість для конкретного виду
перевірюваність

11. Сукупність дій, спрямованих на обман споживача підркобою товару з корисною метою

Фальсифікація
Експертиза
Ідентифікація
Асиміляція

12. Підробка здійснюється шляхом повної або часткової заміни товару його заміниками зі збереженням типових ознак – це...

асортиментна фальсифікація
якісна фальсифікація
кількісна фальсифікація
цінова фальсифікація

13. Об'єктом кількісної фальсифікації є харчові продукти з різними добавками або порушеними рецептурами

Так
Ні

14. Обманювання споживача шляхом реалізації низькоякісних товарів за ціною високоякісних або товарів менших розмірів за ціною більших – це...

асортиментна фальсифікація
якісна фальсифікація
кількісна фальсифікація
цінова фальсифікація

15. Встановити відповідність видів фальсифікації та їх характеристик
асортиментна фальсифікація — підробка здійснюється шляхом повної або часткової заміни товару його заміниками зі збереженням типових ознак

якісна фальсифікація — це заміна товару вищої градації якості товарами нижчої градації, застосування сировини чи матеріалів неналежних виду або якості

кількісна фальсифікація — обманювання споживача за рахунок значних відхилень (більше допустимих норм) кількісних параметрів

цінова фальсифікація — обманювання споживача шляхом реалізації низькоякісних товарів за ціною високоякісних або товарів менших розмірів за ціною більших

інформаційна фальсифікація — обманювання споживача за допомогою неточної інформації про товар

технологічна фальсифікація — підробка товару під час технологічного процесу виробництва

передреалізаційна фальсифікація — підробка товарів при підготовці їх до продажу і при реалізації

16. отруєння, загострення хронічних хвороб і поява нових, генетичні порушення – це наслідок фальсифікації ...

економічні наслідки

екологічні наслідки

шкода здоров'ю

моральні збитки

17. процедура підтвердження відповідності, завдяки якій незалежна від виробника (постачальника) і споживача (покупця) організація підтверджує в письмовій формі, що продукція відповідає встановленим вимогам – це...

Фальсифікація

Стандартизація

Інвентаризація

Сертифікація

Ідентифікація

Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 №1023-ХІІ // Відомості Верховної Ради України.1991. №30. ст.380. (Редакція від 01.01.2016р.).
2. Бавико О.Є. Експертиза товарів: конспект лекцій. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2016. 198 с.
3. Батутіна А.П. Експертиза товарів [текст]: навч. Посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2004. 278 с.
4. Батутіна А.П., Ємченко І.В., Троякова А.О. Експертиза товарів (практикум) [текст]: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2008. 396 с.
5. Голодюк Г.І., Дудла І.О., Пахолук О.В. Товарознавство послуг : навч. посіб. Луцьк : ЛНТУ, 2017. – 296 с.
6. Експертиза товарів [Електронний ресурс]: навчальний посібник / [А. А.Дубініна, І. О. Дудла, М. Р. Мардар та ін.]. Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2017. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.
7. Коломієць Т.М., Притульська Н.В., Романенко О.Л. Експертиза товарів [текст]: навч. посіб. К.: Київ.нац.торг.-екон. ун-т, 2001. 274 с.
8. Методика проведення товарознавчої експертизи експертами торговопромислових палат в Україні: К.: ТПП України, 2010. 120 с.
9. Назаренко Л.О. Експертиза товарів («Експертиза продовольчих товарів») [текст] : навч. посіб . К.: «Центр учбової літератури», 2014. 312 с.
10. Назаренко Л.О. Експертиза товарів: слайд-курс (Розділ «Експертиза продовольчих товарів») [текст]: навч. посіб. К.:«Центр учбової літератури», 2013. 312 с.
11. Назаренко Л.О. Ідентифікація та фальсифікація продовольчих товарів. Київ. 2017. 250.
12. Пугачевський, Г.Ф. Теоретичне товарознавство: монографія. К. : 2016. – 128 с.
13. Смоляр В.І. Харчова експертиза. навч. посіб. К.: Здоров'я, 2005. 448с.
14. Траченко Л. А. Експертиза послуг : навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2017. 243 с.

Додаткова

1. Траченко Л.А. Послуга як об'єкт товарознавства: організація та контроль за якістю: Навчальний посібник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене./ Л.А. Траченко - Одеса ОНЕУ, ротاپронт, 2015. - 414 с.
2. Системи управління якістю. Вимоги.: ДСТУ ISO 9001:2009. - К.: Держспоживстандарт України, 2009. - 26 с. - [Національний стандарт України].
3. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів : ДСТУ ISO 9000:2007. - [Чинний від 3 вересня 2007 р.]. - К.: Держспоживстандарт України, 2008. - 29 с. – (Національні стандарти України).
4. Робоча програма «Еспертиза послуг» для студентів спеціальност 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність ОП «Еспертиза товарів і послуг».- Поліщук О.О.-кафедра економічної теорії Харківський авіаційний інститут.-Хрків.-2019.-12 с.

Навчально-методичне видання

Шостак Людмила Василівна

Експертиза товарів та послуг

Методичні рекомендації

Друкується в авторській редакції

Підп. до друку.....2023. Формат 60x84/16. Папір офс.
Гарн. Таймс New Roman. Ум. друк. арк.2,21
Тираж 50 прим..